

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
z dnia 2020 roku

w sprawie wprowadzenia na obszarze miast województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

Na podstawie art. 18 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512 zm.¹), w związku z art. 96 ust. 1, 6, 7 i 9 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 zm.²)

Sejmik Województwa Pomorskiego uchwala, co następuje:

§ 1

W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i na środowisko, wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, określone niniejszą uchwałą.

§ 2

Ilekcć w niniejszej uchwale jest mowa o:

- a) biomacie stałej – oznacza to biomasę pozyskaną z drzew i krzewów oraz biomasę roślinną z rolnictwa;
- b) mieście – oznacza to obszar znajdujący się w granicach administracyjnych gmin miejskich lub w granicach obszarów miejskich gmin miejsko – wiejskich;
- c) obiekcie budowlanym – oznacza to obiekt budowlany w rozumieniu ustawy Prawo budowlane;
- d) rozpoczęciu eksploatacji instalacji – oznacza to datę pierwszego uruchomienia instalacji w miejscu obecnego użytkowania;
- e) właściwej temperaturze – oznacza to temperaturę niezbędną w danym obiekcie budowlanym ze względu na jego funkcję mieszkaniową lub związaną z prowadzeniem działalności gospodarczej.

§ 3

Ograniczenia i zakazy stosuje się na obszarze miast województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu.

§ 4

¹ Zmiany wymienionego tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 1571, 1815.

² Zmiany wymienionego tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 1403, 1495, 1501, 1579, 1680, 1712, 1815, 2087, 2166, z 2020 r. poz. 284, 695.

Uchwałę stosuje się do właścicieli instalacji wskazanych w § 5 niniejszej uchwały, z wyjątkiem § 8, który stosuje się do podmiotów eksploatujących instalacje wskazane w § 5, niezależnie od posiadanego prawa własności do miejsca użytkowania instalacji .

§ 5

1. Uchwałę stosuje się do instalacji, w których następuje spalanie paliw w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 833 ze zm.), z zastrzeżeniem art. 96 ust. 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, w szczególności do kotłów, pieców oraz kominków, z zastrzeżeniem ust. 2 jeżeli:
 - 1) dostarczają ciepło do:
 - a) systemu centralnego ogrzewania lub
 - b) systemu ciepłej wody użytkowej;
 - 2) wydzielają ciepło poprzez:
 - a) bezpośrednio przenoszenie ciepła lub
 - b) bezpośrednio przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem go do innego nośnika.
2. Użytkowanie instalacji, o których mowa w ust. 1 służy do:
 - a) zapewnienia właściwej temperatury w obiekcie budowlanym lub jego części lub
 - b) do podgrzewania wody użytkowej lub
 - c) do produkcji pary technologicznej.

§ 6

1. W instalacjach wskazanych w § 5, dopuszcza się stosowanie wyłącznie następujących rodzajów paliw, z zastrzeżeniem ust. 2 i 4:
 - 1) paliwa gazowego w rozumieniu art. 3 pkt 3a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne;
 - 2) gazu płynnego LPG;
 - 3) lekkiego oleju opałowego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 660).
2. Nie stosuje się ust. 1 do instalacji, o których mowa w § 5, jeśli spełnione łącznie są następujące warunki:
 - 1) brak jest dostępnej sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej na terenie bezpośrednio przylegającym do działki, na której znajduje się instalacja, w której następują spalanie paliw, potwierdzony przez operatora sieci, a w przypadku braku operatora sieci przez organ gminy;
 - 2) spalanie paliwa zachodzi w instalacji:
 - a) o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 1a) spełniającej minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określonych w pkt 1 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe lub

- b) o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 2, w której emisja cząstek stałych (pyłu) nie przekracza granicznych wielkości określonych w pkt 2 lit. a załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe lub
 - c) o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 1b) spełniającej wymagania dotyczące granicznych wartości emisji określone w pkt 1 załącznika do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe.
3. W przypadku zapewnienia przez operatora, po wejściu w życie uchwały, dostępnej sieci ciepłowniczej lub gazowej na terenie bezpośrednio przylegającym do działki, na której znajduje się instalacja, w której następują spalanie paliw, instalacje, o których mowa w ust. 2 mogą być eksploatowane przez okres nie dłuższy niż 15 lat od daty rozpoczęcia ich eksploatacji.
4. Na terenach posiadających dostęp do sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej dopuszcza się okazjonalne spalanie biomasy stałej w urządzeniach, o których mowa w § 5 ust. 1 pkt 2, spełniających warunek określony w § 6 ust. 2 pkt 2b), pod warunkiem, iż eksploatacja urządzenia nie powoduje uciążliwości, w tym zadymienia, na terenach sąsiadujących.

§ 7

Warunki określone w § 6 obowiązują:

- 1) od dnia wejścia w życie uchwały dla instalacji, o których mowa w § 5, oddanych do eksploatacji po tym dniu, z wyjątkiem instalacji będących w trakcie montażu w obiekcie budowlanym lub których montaż jest planowany, jeśli decyzja o pozwoleniu na budowę obiektu budowlanego stała się ostateczna lub dokonano zgłoszenia robót budowlanych, a właściwy organ nie wniósł sprzeciwu przed wejściem w życie uchwały;
- 2) od dnia 1 lipca 2023 r. dla instalacji, o których mowa w § 5, oddanych do eksploatacji przed dniem wejścia w życie uchwały, które nie spełniają wymagań w zakresie standardów emisyjnych odpowiadających kl. 3 pod względem granicznych wartości emisji pyłu wg normy PN-EN 303-5:2012 lub nieposiadających tabliczki znamionowej;
- 3) od dnia 1 lipca 2025 r. dla instalacji, o których mowa w § 5, oddanych do eksploatacji przed dniem wejścia w życie uchwały, które spełniają wymagania w zakresie standardów emisyjnych odpowiadających klasie 3 i 4 pod względem granicznych wartości emisji pyłu wg normy PN-EN 303-5:2012;
- 4) od dnia 1 lipca 2035 r. dla instalacji, o których mowa w § 5, oddanych do eksploatacji przed dniem wejścia w życie uchwały, które spełniają wymagania w zakresie standardów emisyjnych odpowiadających klasie 5 pod względem granicznych wartości emisji pyłu wg normy PN-EN 303-5:2012.

§ 8

W instalacjach wskazanych w § 5, od dnia 1 stycznia 2021 r. zakazuje się stosowania:

- 1) paliw, o których mowa w art. 7 ust. 7a pkt 1-5 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw;
- 2) paliw, o których mowa w Tabeli nr 6 załącznika do rozporządzenia Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych (miały o wymiarze ziarna 1 ÷ 31,5 mm: miał I, miał II, miał III);
- 3) paliw zawierających biomasę o wilgotności powyżej 20%.

§ 9

Podmiot eksploatujący instalację jest zobowiązany do wykazania organom uprawnionym do kontroli wymogów określonych w § 5 i § 8 poprzez przedstawienie dokumentów potwierdzających ich spełnienie, w szczególności:

- 1) dokumentacji technicznej urządzenia;
- 2) instrukcji dla instalatorów i użytkowników, o której mowa w pkt 3 lit. a załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe;
- 3) instrukcji dla instalatorów i użytkowników, o której mowa w pkt 2 lit. a załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe;
- 4) dokumentu potwierdzającego brak możliwości technicznych przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej;
- 5) kopii świadectwa jakości paliwa stałego, o której mowa w art. 6c ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw;
- 6) dokumentacji potwierdzającej datę oddania instalacji do eksploatacji.

§ 10

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Pomorskiego.

§ 11

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Przewodniczący Sejmiku

Województwa Pomorskiego

UZASADNIENIE

Obowiązki władz publicznych dotyczące zdrowia obywateli i dbałości o stan środowiska zapisane są w wielu aktach prawnych obowiązujących na terenie Polski: w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Dyrektywach Parlamentu Europejskiego, ustawach i rozporządzeniach krajowych oraz w aktach prawa miejscowego.

W najważniejszym spośród nich – Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, znajdują się dwa kluczowe artykuły: art. 68 mówiący m.in. o zapobieganiu negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska oraz art. 74, w którym nałożony został obowiązek ochrony środowiska. Dlatego obowiązkiem władz samorządowych jest podjęcie działań, które ograniczą poziom zanieczyszczenia powietrza oraz jego negatywny wpływ na zdrowie ludzi i na środowisko.

Zgodnie z zapisami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (tzw. dyrektywy CAPE), już od 2005 r. dobowy poziom dopuszczalny zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10 wynoszący 50 µg/m³ nie powinien być przekraczany więcej niż 35 dni w roku. Z kolei Dyrektywa 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu określiła poziom docelowy stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu wynoszący 1 ng/m³, który powinien być osiągnięty od 2013 r. Transpozycję ww. dyrektyw do prawa polskiego stanowi Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2012 r. poz.1031).

W związku z brakiem znaczącej poprawy w zakresie jakości powietrza Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał w dniu 22 lutego 2018 r. wyrok przeciwko Polsce. Wyrok ten zobowiązuje Państwo Polskie do wdrożenia zdecydowanych działań mających na celu jak najszybsze uporanie się z problemem złej jakości powietrza.

Jakość powietrza w województwie pomorskim jest badana w ramach państwowego monitoringu środowiska, realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (do roku 2018 przez Pomorski Wojewódzki Inspektorat Środowiska). Jak wynika z przygotowywanego co roku raportu „Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim” stale notuje się przekroczenia w zakresie stężeń 24-godzinnych w zakresie PM10 oraz średniorocznego poziomu benzo(a)pirenu. Zagrożone jest także dotrzymanie wymaganego od 2020 roku średniorocznego poziomu zanieczyszczenia pyłem PM2,5.

1. Przekroczenia w zakresie pyłu PM10

W roku 2019 w aglomeracji trójmiejskiej i strefie pomorskiej nie odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych stężenia pyłu PM10, zarówno dla dopuszczalnej częstości przekroczeń średniodobowych stężeń i przekroczeń średniorocznych.

W roku 2018 obie strefy województwa pomorskiego otrzymały klasę C (najniższą) w ocenie rocznej dotyczącej pyłu PM10, a przekroczenia odnotowano na większej liczbie stacji pomiarowych niż w roku 2017. Niezadowolająca sytuacja w zakresie tego zanieczyszczenia utrzymuje się od początku prowadzenia pomiarów. Analizując stężenia średnioroczne pyłu PM10, stwierdzono w roku 2018 zwiększenie tych stężeń na 14 spośród 15 analizowanych stacji w stosunku do roku 2017 (mimo braku przekroczeń norm w tym zakresie).

Badania potwierdzają, że narażenie na zanieczyszczenie pyłami zawieszonymi jest przyczyną wielu groźnych dla zdrowia i życia schorzeń.

Skutki długotrwałego narażenia na pyły zawieszane to m.in.:

- przedwczesne zgony, związane przede wszystkim z chorobami układu krążenia,
- powikłania sercowo – naczyniowe, m.in. zawał serca i udar mózgu,
- gorszy rozwój płuc oraz przewlekłe choroby układu oddechowego u dzieci, np. astma,
- nowotwory,
- zwiększona umieralność noworodków, niska masa urodzeniowa.

Narażenie krótkoterminowe może wywołać:

- przedwczesne zgony, przede wszystkim związane a chorobami układu oddechowego i sercowo-naczyniowego,
- zwiększona liczba hospitalizacji oraz przyjęć na Szpitalnych Oddziałach Ratunkowych na skutek ostrych schorzeń układu sercowo-naczyniowego, tj. zawałów serca i udarów mózgu oraz w związku z powikłaniami oddechowymi, np. atakami astmy,
- zwiększenie częstości występowania takich objawów jak kaszel, duszności, świsty oskrzelowe,
- negatywny wpływ na układ oddechowy, zwłaszcza u dzieci, osób starszych oraz osób z chorobami tego układu.

2. Przekroczenia w zakresie benzo(a)pirenu

W województwie pomorskim w roku 2019 w wyniku pomiarów stężeń benzo(a)pirenu odnotowano przekroczenie poziomu docelowego na jednej stacji pomiarowej w strefie pomorskiej, spowodowało to zaklasyfikowanie tej strefy do klasy C. Aglomeracja trójmiejska nie mając przekroczenia poziomu docelowego tego zanieczyszczenia uzyskała klasę A.

Poziom docelowy benzo(a)pirenu przekroczony został w 2018 roku na wszystkich trzech stacjach, na których mierzone było to zanieczyszczenie. W stosunku do roku 2017 stanowi to pogorszenie o 1 stację, w roku 2016 sytuacja była podobna jak w roku 2018. Roczne stężenia tej substancji sięgają w województwie pomorskim 700% poziomu uważanego za bezpieczny. Jak wynika z „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie pomorskim”, w 2018 r. ponadnormatywne stężenia benzo(a)pirenu oddziaływały na prawie 910 000 mieszkańców naszego województwa. Natomiast w roku 2019 ponadnormatywne stężenia benzo(a)pirenu oddziaływały na 591 314 mieszkańców województwa pomorskiego.

Benzo(a)piren, należący do wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, jest bardzo niebezpiecznym zanieczyszczeniem, jest toksyczny i mutagenny. Kumuluje się w organizmie, przez wiele lat nie dając żadnych objawów, ale w konsekwencji:

- prowadzi do chorób nadnerczy i wątroby,
- uszkadza układ odpornościowy i krwionośny,
- upośledza płodność,
- powoduje niższy iloraz inteligencji u dzieci narażonych na B(a)P w życiu płodowym,
- jest silnym czynnikiem rakotwórczym.

3. Przekroczenia w zakresie pyłu PM_{2,5}

Aktualny dopuszczalny poziom stężenia rocznego, wynoszący 25 µg/m³, nie został przekroczony na żadnej z 4 stacji pomiarowych, na których dokonuje się pomiaru tego zanieczyszczenia. Należy jednak mieć na uwadze, iż już w roku 2020 zmierzony poziom średnioroczny nie powinien przekroczyć 20 µg/m³. Mimo, iż w roku 2019 również ten poziom nie został przekroczony, należy mieć na uwadze fakt, że w roku 2018 na 1 stacji pomiarowej stężenie

PM_{2,5} wyniosło 23 µg/m³ - wynik ten stanowił pogorszenie w stosunku do roku 2017, trudno więc traktować zeszlóroczną poprawę jako stałą tendencję.

Pyły te są bardzo groźne, gdyż ich średnica umożliwia przedostanie się z płuc do krwioobiegu.

Oprócz zagrożenia życia i zdrowia mieszkańców, zanieczyszczenie powietrza generuje również wysokie koszty ekonomiczne, w szczególności:

- wydatki na opiekę zdrowotną, ponoszone bezpośrednio przez ludzi chorujących z powodu zanieczyszczenia powietrza, jak również wydatki w ramach państwowego systemu opieki zdrowotnej,
- koszty wynikające z mniejszej produktywności, w tym absencji w pracy,
- koszty związane z przedwczesną umieralnością,
- straty materialne wynikające z przyspieszonej degradacji zabytków.

Główną przyczyną przekroczeń opisanych powyżej jest spalanie paliw stałych, szczególnie w przestarzałych, niskosprawnych kotłach i piecach używanych w gospodarstwach domowych do celów grzewczych.

W związku z przekroczeniami poziomów dopuszczalnych i docelowych zanieczyszczeń, dla stref województwa pomorskiego wyznaczonych w rozporządzeniach Ministra Środowiska w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, opracowano i przyjęto w drodze uchwał Sejmiku Województwa Pomorskiego szereg programów ochrony powietrza (POP). W programach tych wyznaczono działania naprawcze, których głównymi adresatami były gminy, a kluczowe zadania związane były z wdrażaniem zachęt dla mieszkańców do wymiany urządzeń grzewczych na bardziej ekologiczne. Mimo wysiłków podejmowanych przez gminy, sytuacja arosanitarna województwa pomorskiego nadal stanowi zagrożenie dla życia i zdrowia wielu jego mieszkańców. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy był brak narzędzi prawnych i ekonomicznych mobilizujących mieszkańców do zmiany sposobu ogrzewania.

Szczególne trudności związane są z redukcją B(a)P. Jak wynika z analiz przeprowadzonych na potrzeby POP, nawet osiągnięcie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń pyłowych nie spowoduje wystarczającego ograniczenia stężeń B(a)P. Bezpieczny poziom w tym zakresie można osiągnąć tylko poprzez zdecydowane ograniczenie stosowania paliw stałych.

Jednym z narzędzi mających ułatwić to zadanie jest program „Czyste Powietrze”, umożliwiający uzyskanie znacznego dofinansowania wymiany starego urządzenia grzewczego oraz termomodernizacji budynku. Program ten stanowi pierwsze narzędzie finansowe dedykowane wprost osobom fizycznym, dzięki któremu dofinansowanie inwestycji może wynieść nawet 90%. Jednakże, dotychczasowe wyniki działania programu pokazują, że liczba składanych wniosków nie gwarantuje osiągnięcia w roku zakończenia Programu (2029) zakładanych rezultatów. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest dobrowolność przystąpienia do Programu, a także trudności z wypełnieniem i złożeniem wniosku o dofinansowanie, jak również obawa przed zwiększeniem kosztów eksploatacji po wymianie instalacji grzewczej. Coraz więcej jest jednak przykładów, że wymiana ogrzewania, dzięki której poprawia się komfort życia zarówno użytkownika jak i jego otoczenia, nie pociąga za sobą zwiększonych kosztów ogrzewania (w ujęciu sezonowym). Koszt jednostkowy paliwa może być wyższy, jednakże, dzięki termomodernizacji i właściwemu doborowi wysokosprawnego źródła ciepła, zużycie tego paliwa będzie oszczędniejsze niż w przypadku wcześniej stosowanych rozwiązań. Niniejsza uchwała powinna zmobilizować zatem mieszkańców do skorzystania z możliwości, jakie daje program „Czyste Powietrze”. Po stronie gmin z kolei, oprócz zadań kontrolnych, będzie dążenie do wsparcia mieszkańców w procesie uzyskania dofinansowania z tego Programu, a także ewentualne wsparcie tych, dla których wymiana ogrzewania stanowi ryzyko zwiększenia ubóstwa energetycznego. Niezbędne w tym celu będzie

przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji, aby zidentyfikować obszary i zakres koniecznej interwencji. Projektowane zmiany prawa mają zobowiązać osoby fizyczne do przekazania organowi gminy informacji na temat stosowanego sposobu ogrzewania już w 2021 r. Konieczność wykonania inwentaryzacji wskazano również w zaktualizowanych Programach Ochrony Powietrza.

Gminy, na terenie których obowiązywać będzie przedmiotowa uchwała, będą mogły przystąpić do rządowego programu „STOP SMOG”, w którym można uzyskać dofinansowanie w wysokości 70% kosztów kwalifikowanych dla inwestycji polegających na wykonaniu termomodernizacji i wymianie źródła ogrzewania w jednorodzinnych budynkach mieszkalnych, szczególnie należących do osób zagrożonych ubóstwem energetycznym.

Samorząd Województwa powinien natomiast dążyć do tego, aby w kolejnej perspektywie finansowej (RPO WP 2021-2027) wesprzeć finansowanie inwestycji dotyczących realizacji uchwały w zakresie, który nie został objęty programem „Czyste Powietrze” i STOP SMOG – tj. w zabudowie wielorodzinnej (zwłaszcza w sytuacji, gdy nie pojawią się rządowe programy w tym zakresie).

Założenia do uchwał antysmogowych dla województwa pomorskiego podlegały procedurze udziału społeczeństwa w opracowaniu projektu tego dokumentu w dniach od 24 maja do 17 czerwca 2019 r. Podczas konsultacji uwagi zgłosiły 23 podmioty, w tym osoby fizyczne, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, a także jeden producent paliw stałych i jedna organizacja zrzeszająca sprzedawców węgla. Szczególnie istotny zarówno dla pierwotnego jak i niniejszego projektu jest głos mieszkańców oraz organizacji społecznych, z którego wynika, że problem bezpieczeństwa oddychania jest coraz ważniejszy dla społeczeństwa, a zła jakość powietrza dotyka również rejonów nieobjęte obszarami przekroczeń wskazanymi w „Rocznej ocenie jakości powietrza”. Również wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, które złożyły swoje uwagi podczas tych konsultacji, dostrzegają potrzebę wprowadzenia zakazów i ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, choć proponowane zakresy tych zakazów i ograniczeń były mocno zróżnicowane.

Zmiana źródeł ciepła na jak największym obszarze jest istotna również ze względu na postępujące zmiany klimatu, gdyż związki sadzy emitowane podczas spalania paliw kopalnych przyczyniają się do ocieplenia klimatu. Ponadto, zmniejszenie zużycia paliw w gospodarstwach domowych (dzięki termomodernizacji i właściwemu doborowi mocy nowoczesnych urządzeń grzewczych) przyczyni się do zmniejszenia emisji CO₂, będącego jednym z głównym gazów cieplarnianych.

Podczas konsultacji społecznych projektu uchwały antysmogowej dla województwa pomorskiego, z wyłączeniem Sopotu wpłynęły uwagi od 88 podmiotów. Uwzględniając część z nich zdecydowano się na rozdzielenie pierwotnej uchwały na dwa akty prawa – jeden został opracowany dla terenów położonych na obszarach miast, a drugi dla terenów pozamiejskich. Różnica między zapisami obu uchwał polega na tym, że na terenach wiejskich dopuszczony zostaje nieco szerszy zakres stosowania paliw stałych (tzn. również na terenach z dostępem do sieci gazowej), pod warunkiem stosowania paliw i urządzeń zgodnych z wymogami uchwały. Uwzględniono tym samym uwagi odnoszące się do łatwego dostępu na terenach wiejskich do dobrego jakościowo drewna i do konieczności stopniowej rezygnacji z kopalnego paliwa gazowego na rzecz paliw odnawialnych. Zaznaczyć trzeba przy tym wyraźnie, że choć drewno jest zasobem odnawialnym, to jednak uciążliwość jego spalania i emisja zanieczyszczeń dla terenów otaczających, szczególnie podczas rozpalania, jest większa niż w przypadku gazu. Dlatego też na terenach miejskich, charakteryzujących się co do zasady bardziej zwartą zabudową, stosowanie paliw wywołujących zadymienie zostało bardziej ograniczone. Analizy wykonane na potrzeby opracowania aktualizacji Programów Ochrony Powietrza wykazały, że takie podejście

zapewni osiągnięcie bezpiecznych poziomów zanieczyszczeń na terenie województwa. Pozostałe najważniejsze zmiany w stosunku do pierwotnego projektu dla obu uchwał to:

- uzupełnienie definicji pojęć stosowanych w uchwale,
- doszczegółowienie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zapisów uchwały,
- doszczegółowienie rodzajów instalacji, dla których wprowadzane są ograniczenia,
- dopuszczenie okazjonalnego korzystania z nowoczesnych pieców i kominków (również na terenach z dostępem do sieci ciepłowniczej), pod warunkiem niewywoływania uciążliwości na terenach sąsiadujących,
- ujednoczenie terminów na wymianę wszystkich typów urządzeń grzewczych,
- wydłużenie terminu na wymianę instalacji spełniających wymagania dla klasy 5,
- powiązanie zakazów dotyczących paliw z obowiązującymi przepisami poziomu krajowego,
- rozszerzenie listy dokumentów potwierdzających spełnienie wymagań uchwały.

Jednym z postulatów przedstawionych podczas konsultacji założeń do poprzedniego projektu było uwzględnienie w treści uchwały zapisu o konieczności współprądowego spalania paliw. Zapis taki miałby zmniejszyć emisje pochodzące z przydomowych źródeł ciepła w tzw. okresach przejściowych, to znaczy zanim dany użytkownik będzie musiał wymienić starą instalację na nową. Zapis taki, choć ciekawy, budzi jednak wątpliwości co do możliwości jego egzekwowania. Niejednoznaczne są również wyniki emisyjne dla tej techniki, szczególnie w odniesieniu do B(a)P. Dlatego uznano, że zakaz stosowania najgorszych paliw (w tym mokrego drewna), który będzie obowiązywał już od 1 stycznia 2021 będzie wystarczający dla zmniejszenia uciążliwości związanych z ogrzewaniem nieruchomości do momentu wymiany kotła/pieca/kominka, a przy tym ułatwi gminom egzekwowanie zapisów uchwały. W związku z powyższym, współprądowa technika spalania, jako potencjalnie zmniejszająca zadymienie i zużycie paliwa, natomiast wymagająca pewnej wprawy i zmiany nawyków dotyczących sposobu spalania, może stać się przedmiotem akcji edukacyjnych prowadzonych przez gminy i/lub organizacje społeczne.

Okresy przejściowe zaplanowane w uchwale zostały dobrane tak, aby zapewnić mieszkańcom czas na zapoznanie się z zapisami niniejszej uchwały i dostosowanie swojego źródła ciepła. Po przyjęciu uchwały zostanie dodatkowo opracowana ulotka informacyjna, przedstawiająca za pomocą infografiki jej najważniejsze postanowienia i wynikające z nich konsekwencje, która zostanie przekazana mieszkańcom za pośrednictwem gmin.

Alternatywą dla paliw stałych, oprócz rozwiązań wskazanych w uchwale, są również inne źródła nisko lub bezemisyjne, takie jak kolektory, pompy ciepła, czy energia elektryczna. Nie zostały one wprost wskazane w uchwale z uwagi na to, że uchwała, zgodnie z delegacją ustawową, odnosi się wyłącznie do instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Sankcje stosowane w przypadku naruszenia postanowień uchwały określone zostały w art. 334 Prawa ochrony środowiska, który stanowi, że: „Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.” Zgodnie z art. 24 Kodeksu wykroczeń grzywna wynosi od 20 zł do 5 000 zł, przy czym w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy 1 000 zł (art. 96 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia).

Zadania kontrolne w zakresie przestrzegania przepisów wprowadzonych niniejszą uchwałą będą prowadzić w szczególności:

- 1) wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast, na podstawie art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 ze zm.);

- 2) straże miejskie i gminne, na podstawie art. 10 ust.1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1795 ze zm.);
- 3) Policja, w oparciu o art. 1 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 360);
- 4) Powiatowi Inspektorzy Nadzoru Budowlanego, na podstawie art. 81 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1186 ze zm.);
- 5) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, w oparciu o art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 995).

Zakres uchwały został opracowany tak, aby zapewnić jak najlepszy efekt ekologiczny przy jak najniższych nakładach finansowych.

Uchwała jest skierowana do następujących miast na terenie województwa pomorskiego: Brusy, Bytów, Chojnice, Czarna Woda, Czarne, Czersk, Człuchów, Debrzno, Dzierzgoń, Gdańsk, Gdynia, Gniew, Hel, Jastarnia, Kartuzy, Kępice, Kościerzyna, Krynica Morska, Kwidzyn, Lębork, Łeba, Malbork, Miastko, Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw, Pelplin, Prabuty, Pruszcz Gdański, Puck, Reda, Rumia, Skarszewy, Skórcz, Słupsk, Starogard Gdański, Sztum, Tczew, Ustka, Wejherowo, Władysławowo, Żukowo.